

İntörn Hemşirelerin Mesleki Uygulama Becerileri ve Öz Yeterlilik Algularının Değerlendirilmesi: Kesitsel Bir Çalışma

Evaluation of Professional Practice Skills and Self-Efficacy Perceptions of Intern Nurses: A Cross-Sectional Study

İlgün ÖZEN ÇINAR^a, Feyza DAĞLI^b

^aPamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD, Denizli, Türkiye

^bMuğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Yüksek Lisans Programı, Muğla, Türkiye

Bu çalışma, 3. Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresi'nde (4-6 Haziran 2020, Burdur) sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: İntörnlük uygulaması, hemşirelik öğrencilerinin mesleki uygulama becerileri ve öz yeterlilik algularında yarar sağlayan bir yaklaşım olarak görülmektedir. Bu araştırma ile intörn hemşirelik öğrencilerinin mesleki uygulama becerileri ve öz yeterlilik algularının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Hemşirelik bölümü intörn öğrencilerinde yapılan tanımlayıcı ve kesitsel tipteki çalışma toplam 144 öğrenci katılımı ile tamamlanmıştır. Verilerin toplanmasında tanıtıcı bilgi formu, intörn mesleki uygulama beceri değerlendirme formu ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, sayı, yüzde, ortalama, t-testi ve varyans analizi testi ile analiz edilmiştir. **Bulgular:** İntörn öğrencilerin %42,4'ü hemşirelik mesleğini isteyerek seçmiş, uygulama öncesi %53,5'i mesleki uygulama öncesi kendini uygulamaya hazır hissettiğini belirtmiştir. Öğrencilerin genel mesleki uygulamalarına ilişkin kendilerini yetersiz gördüğü beceriler; acil durumları yönetme (%21,5) ve yenidoğan izlem ve bakım (%17,3), doğum öncesi veya sonrası bakım (%7,6) idi. Genel öz yeterlilik puan ortalaması 57,90±10,9'dur. Mesleğini isteyerek seçen ve seven ve mesleki uygulamaya kendini hazır hisseden öğrencilerin öz yeterlilikleri yüksektir (p<0,05). **Sonuç:** İntern hemşirelerin öz yeterlilik algıları orta düzeydedir. Öğrencilerin mesleki uygulama becerilerinde her klinikte yapabildikleri mesleki uygulama becerileri daha yeterli iken, özel uygulama gerektiren alan becerileri daha düşüktür. İntörnlük uygulamasına başlamadan önce öğrencilerin kendilerini hazır hissetmelerini sağlamada, planlı ve akredite bir eğitimin sürdürülmesi, öğrencilerin bilgilendirilmesi, beklentilerin karşılıklı ifadesi ve beklentilere ulaşma hedeflerinin belirlenmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: İntörnlük; hemşirelik; öğrenciler; öz yeterlilik

ABSTRACT Objective: Internship practice is seen as an approach that benefits nursing students' professional practice skills and self-efficacy perceptions. This study aimed to evaluate the professional practice skills and self-efficacy perceptions of intern nursing students. **Material and Methods:** The descriptive and cross-sectional study conducted in nursing department intern students was completed with the participation of 144 students in total. Descriptive information form, intern professional practice skills assessment form and General Self-Efficacy Scale were used to collect the data. Data were analyzed using number, percentage, mean, t test and analysis of variance test. **Results:** Of the intern students, 42.4% chose the nursing profession willingly and 53.5% of them stated that they felt ready to practice before professional practice. The skills that the students considered themselves inadequate in their general professional practice were managing emergencies (21.5%), neonatal follow-up and care (17.3%), and prenatal or postnatal care (7.6%). The mean overall self-efficacy score was 57.90±10.9. The self-efficacy of the students who willingly choose and love their profession and feel ready for professional practice is high (p<0.05). **Conclusion:** Self-efficacy perceptions of intern nurses are at a moderate level. While the students' professional practice skills that they can perform in each clinic are more adequate in professional practice skills, the field skills that require special practice are lower. It is important to maintain a planned and accredited education, to inform the students, to mutually express the expectations and to determine the goals of reaching the expectations in order to ensure that the students feel ready before starting the internship practice.

Keywords: Intern; nursing; students; self-efficacy

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Özen Çınar İ, Dağlı F. İntörn hemşirelerin mesleki uygulama becerileri ve öz yeterlilik algularının değerlendirilmesi: Kesitsel bir çalışma. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci. 2024;16(4):1132-41.

Correspondence: İlgün ÖZEN ÇINAR

Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD, Denizli, Türkiye

E-mail: ilgün.cinar@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

Received: 24 Apr 2024

Received in revised form: 28 May 2024

Accepted: 03 Jun 2024

Available online: 20 Jun 2024

2146-8893 / Copyright © 2024 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Teorik bilgi ve mesleki uygulamayı içeren hemşirelik eğitimi, doğru hedefler, hedeflere uygun müfredat programı, etkili öğrenme yöntemleri, uygun öğrenme ortamı ve değerlendirmeyi kapsamalıdır. Bu eğitim süreci, öğrencide bilinç geliştirme sürecini sağlarken içinde bulunduğu toplumu ve dünyayı anlamasını, bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı, hemşirenin sahip olması gereken özellikleri, mesleğin temel sorumluluklarını anlamasını, analiz sentez yeteneğini geliştirmeyi içermelidir.¹ Beceri geliştirmede, teorik ve mesleki uygulamanın aynı anda yürütülmesi hemşirelik öğrencilerinin gelişiminde bütünlük oluşturur. Mesleki uygulamada klinik ortam, öğrencinin öğrenme deneyimini geliştirir, bilginin beceriye aktarılmasını, klinik uygulamayı aktif olarak yönetmelerini ve öz yeterliklerini geliştirmelerini sağlar.²

Hemşirelik eğitiminde, dördüncü sınıfta öğrencilerin eğitimleri süreci içinde edindiği bilgi ve becerileri bir bütün olarak kullanabileceği intörlük uygulama programı yer almaya başlamıştır. İntörlük uygulama programı, hemşirelik öğrencilerinin, gerçek çalışma ortamında karşılaşabileceği problemleri görebileceği ve müdahale etme deneyimi kazanabileceği bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.³ İntörlük programının geliştirilmesi ve tüm hemşirelik programlarına entegre edilmesi önerilmektedir.⁴ İntörlük uygulaması öğrenciler ve hemşireler tarafından mesleki gelişim ve mesleğe hazırlık eğitimi olarak yararlı bir uygulamadır ve hemşirelik öğrencilerinin gelişimi için önemli katkı sağlamaktadır.^{5,6} İntörlük eğitiminin değerlendirildiği sistematik derlemede, uygulamanın yararlı katkıları olduğu ve olumlu olduğu saptanmıştır.⁷ İki farklı hemşirelik eğitim sisteminin karşılaştırıldığı çalışmalarda, intörlük eğitim sisteminin klasik eğitime göre mesleki bilgi ve becerinin kazanılmasında daha yararlı olduğu, mesleğe daha fazla hazır hissettikleri belirtilmiştir.^{8,9}

Öz yeterlilik, bireyin çevresindeki olaylar üzerinde etkili olabilecek şekilde bir çabayı başlatıp, sonuçlanıncaya kadar bu çabayı sürdüreceğine ilişkin inancıdır. Öz yeterlilik algısı, insanın kendisi için belirlediği amaçlar, bu amaçlara ulaşmak için harcayacağı çaba, amaçlarına ulaşmada karşılaştığı zorluklarla ne kadar süre baş edebileceği ve başarısızlık durumunda ortaya çıkabilecek tepkilerini etkiler. Öz

yeterlilik, kişinin kendine duyduğu güveni gösterir.^{10,11} Öğrencilerin öz yeterlilik algıları, akademik başarılarına ve kariyer planlamalarına etki eden önemli bir gösterge olarak vurgulanmaktadır.¹² Hemşirelerde öz yeterlilik algısı arttığında, girişimci davranış tutumları artmakta bu durum tanı, bakım ve tedavi yönetiminin daha etkin olmasına yansımaktadır.¹³ Hemşirelik öğrencileri, intörlük eğitiminin kendilerini mesleğe hazır hissettirdiğini, bu eğitim deneyiminden memnun olduklarını, el becerilerini ve öz güvenlerinin arttığını ifade etmiştir.^{14,15} Hemşirelik süreci eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin öz yeterliliğini geliştirmede etkili olduğu gösterilmiştir.¹⁶ Ayrıca Haghani ve ark., öğrencilerin öz yeterliliği ile klinik performansı arasında pozitif bir ilişki belirlemiştir.¹⁷ Klinik öğretimin etkin olması için öğrencilerin, eğitimcilerin ve klinikte çalışanların iş birliği önemlidir. Hemşirelik öğrencilerinin öz yeterlilik düzeyinin yüksek olması, güdülenme düzeylerini de artırmaktadır.¹⁸

Ülkemizde hemşirelik eğitiminde yer alan farklı intörlük uygulamaları yeterlilik ve uygunlukları açısından değerlendirilmeli ve güçlendirilmelidir. Bu kapsamda, intörlük mesleki uygulamaları sonunda öğrencilerden beklenen gelişimin sağlanması gerekmektedir.⁶ Bu çalışma ile intörn hemşirelerin mesleki uygulama becerileri ve öz yeterlilik algılarının değerlendirilmesini amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN TİPİ

Bu çalışma, intörn hemşirelerin mesleki uygulama becerileri ve öz yeterlilik algılarının değerlendirilmesi amacıyla planlanan tanımlayıcı ve kesitsel bir araştırmadır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Bir üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören intörn hemşireler (son sınıf öğrencileri) çalışmanın evrenini oluşturmuştur (n=164). İntörlük eğitim sistemi, son 1 yılda, 2 ayrı dönemde, 24 saat mesleki uygulama, 4 saat vaka dersini içermektedir. Gece nöbeti uygulaması olmayıp, hafta sonu gündüz çalışması bulunmaktadır. Örneklem seçilme- miş olup, intörn mesleki uygulama derslerine kayıtlı,

en az bir dönem intörlük uygulama sürecini tamamlamış ve gönüllü katılmayı kabul eden tüm öğrenciler çalışmaya alınmıştır. Çalışma toplam 144 öğrenci (%87,8) ile tamamlanmıştır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veriler aşağıdaki formlar aracılığı ile toplanmıştır.

İntörn Hemşire Tanıtıcı Bilgi Formu

Bu formda intörnlerin sosyodemografik özelliklerini içeren toplam 9 soru yer almaktadır (yaş, cinsiyet, medeni durum, yaşadığı yer, gelir, aile tipini, anne ve babanın öğrenim durumu, sağlık alanında çalışma durumu).

İntörn Mesleki Uygulama Beceri Değerlendirme Formu

Bu formdaki sorular Hemşirelik Yönetmeliğinde (19.4.2011 tarih ve 27910 sayılı) yer alan hemşirelerin görev yetki ve sorumlulukları, sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinden beklenen beceri check-listleri ve literatürdeki yapılan araştırmalar dikkate alınarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.^{3,12,13,18,19} İntörn mesleki uygulamaları sırasında öğrencilerin kazanması beklenen becerileri içeren toplam 50 soru yer almaktadır. Her bir soru yeterli, kısmen yeterli ve yetersiz olarak değerlendirilmiştir.

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Sherer ve ark. tarafından geliştirilmiş olup, ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Yıldırım ve İlhan tarafından gerçekleştirilmiştir.^{20,21} Beşli Likert tipinde cevaplanan ve toplam 17 madde olan ölçek, başlama (9), yılmama (5), sürdürme çabası-ısrar (3) boyutları ile üç alt boyuttan oluşmaktadır. Her soru 1 (hiç) ve 5 (çok iyi) puan arasında değerlendirilmekte olup, ölçekten toplam 17 ile 85 arasında puan alınabilmektedir. 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 16 ve 17. sorular ters puanlanarak değerlendirilmektedir. Ölçek toplam puanın artması öz yeterlilik inancının arttığını göstermektedir. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,80 olarak saptanmıştır. Bu çalışmada ise Cronbach alfa değeri 0,89 belirlenmiştir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Öğrencilere araştırmanın amacı, formların içeriği, toplanan bilgilerin saklı tutulacağı, gerektiğinde

araştırmadan ayrılabilme hakkını kullanabilecekleri konusunda bilgilendirme yapılarak sözel onamları alınmıştır. Pamukkale Üniversitesinin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (tarih: 17 Aralık 2019; no: 89886) ve araştırmanın yürütüleceği kurumdan izin alınmıştır. Ayrıca ölçeğin yararından kullanım izni istenmiştir. Araştırma, Dünya Tıp Birliği Helsinki Deklarasyonu prensipleri dikkate alınarak yürütülmüştür.

VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı 1-28 Şubat 2020 tarihlerinde anket formları aracılığı ile toplanmıştır. İntörn hemşirelerin eğitim programlarına göre uygun oldukları vaka dersi saatinde anket formları dağıtılarak ve toplanırken kontrol edilerek eksik soru bırakmadan doldurmaları sağlanmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Veriler SPSS v24.0 (IBM Corp., Armonk, NY, ABD) programında analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler, sayımla belirlenen değişkenler için sayı ve yüzde, ölçümle belirlenen değişkenler için ortalama, minimum-maksimum değeri, puan ve puan ortalaması, standart sapma olarak hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılımı Q-Q Plot ile belirlenmiştir. Normal dağılım gösteren verilerin analizi, değişkenler arasındaki karşılaştırmalar t-testi ve varyans analizi testi ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel olarak $p < 0,05$ değeri anlamlı farklılığın göstergesi olarak alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların yaş ortalaması $22 \pm 2,51$ olup, %83,3'ü kız öğrencidir. İntörn öğrencilerin %42,4'ü hemşirelik mesleğini isteyerek seçmiş, %56,9'u mesleğini sevdiğini ifade etmiştir. İntörlük uygulamasına başlamadan önce %57,6'sı endişe hissettiğini, %53,5'i mesleki uygulamaya hazır hissettiğini belirtmiştir. Öğrencilerin %36,8'i enjeksiyon, %31,2'si bakım uygulamalarında tedirginlik yaşarken, %43,1'i hastaya zarar verme, %41,0'ı ise yanlış uygulama yapma konusunda endişelidir. Mesleki uygulama süresini %67,3'ü yeterli bulmaktadır (Tablo 1).

Tablo 2'de öğrencilerin mesleki uygulama becerilerine ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır. Öğren-

TABLO 1: İntörn öğrencilerin mesleğe ve intörlük uygulamasına ilişkin görüşleri.

Değişkenler		Sayı	%
Mesleği isteyerek seçme	Evet	61	42,4
	Hayır	21	14,6
	Kısmen	62	43,1
Mesleği sevme	Evet	82	56,9
	Hayır	26	18,1
	Kısmen	36	25,0
Mesleğin kendine uygun olduğunu düşünme	Evet	82	57,6
	Hayır	25	34,0
	Kısmen	37	8,4
İntörn mesleki uygulama öncesi duygu durumu	Heyecan	53	36,8
	Endişe	83	57,6
	Diğer	8	5,6
İntörn mesleki uygulamaya hazır hissetme	Evet	77	53,5
	Hayır	17	11,8
	Kısmen	50	34,7
En çok tedirgin olunan uygulama	Enjeksiyon	53	36,8
	İntravenöz uygulamalar	25	17,4
	Bakım uygulamaları	45	31,2
	Diğer	21	14,6
En çok karşılaşılmak istenmeyen durum	Hastaya zarar vermek	62	43,1
	Yanlış uygulama yapmak	59	41,0
	İletişim problemi	8	5,6
	İş kazası geçirme	12	8,3
	Diğer	3	2,1
Mesleki uygulamalarda, hemşirelerin eğitime katkısı	Yeterli	83	57,6
	Kısmen yeterli	49	34,0
	Yetersiz	12	8,4
Mesleki uygulamalarda, diğer sağlık personelinin eğitime katkısı	Yeterli	72	50,0
	Kısmen yeterli	55	38,2
	Yetersiz	17	11,8
Mesleki uygulama süresi (haftada 24 saat)	Yeterli	97	67,3
	Kısmen yeterli	39	27,1
	Yetersiz	8	5,6
Mesleki uygulamanın geliştirilmesine yönelik görüş ve önerileriniz (n=44)*	Gece nöbeti eklenmesi	9	20,5
	Ücret verilmesi	7	15,9
	Çalışanların olumlu yaklaşım göstermesi	9	20,5
	Klinik alanlarda düzenleme yapılması	16	36,4
	Uygulama saatlerinin artırılması	3	6,8
Toplam		144	100,0

*Yüzdeler n üzerinden hesaplanmıştır.

cilerin genel mesleki uygulamalarına ilişkin kendilerini yetersiz gördüğü uygulamalar içinde; acil durumları yönetme (%21,5), yenidoğan izlem ve bakım (%17,3), hastanın nörolojik izlemi (%8,3), doğum öncesi veya sonrası bakım (%7,3) yer almaktadır.

Öğrencileri genel öz yeterlilik puan ortalaması 57,90±10,9 saptanmıştır (Tablo 3). Ölçeğin başlama

alt boyutu 31,25±6,21, yılmama alt boyutu 13,45±2,95, sürdürme çabası-ısrar alt boyutu puan ortalamaları 9,5±2,19'dur.

Genel öz yeterlilik puan ortalaması ile intörn hemşirelerin yaş ve cinsiyeti arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (p>0,05). Mesleğini isteyerek seçen ve seven intörn hemşirelerin ve mesleki uygulamaya

TABLO 2: İntörn öğrencilerin mesleki uygulamalara yönelik becerileri.

	Yeterli	Kısmen yeterli	Yetersiz
1. Hasta kabulü ve kayıt	72,2	25,7	2,1
2. Anamnez alma (veri toplama)	73,6	25,7	0,7
3. Hastanın fiziksel değerlendirmesini yapma (yaşam bulguları alma, ölçümler, sistem değerlendirmesi vb.)	81,3	16,0	2,7
4. Tanı işlemleri ve örnek alma (kan alma, balmam, kültür, idrar örneği, feniketonüri, elektrokardiografi vb.)	59,7	34,7	5,6
5. Hastayı girişimsel işlemler için hazırlama	63,2	33,3	3,5
6. Hastanın izlenmesi (eğri, elektrokardiografi, O2 saturasyonu, drenaaj, katater, monitör vb.)	70,1	27,1	2,8
7. Sağlığı, koruma ve geliştirme konularında eğitim	58,3	36,8	4,9
8. Hasta ile ilgili verilerde ve bakım uygulamalarında normalden sapmaların değerlendirilmesi, yorumlanması	61,1	35,4	3,5
9. Hemşirelik tanısı ve bakım sorunlarının belirlenmesi	68,8	27,8	3,4
10. Hemşirelik bakım hedeflerinin belirlenmesi	71,5	25,7	2,8
11. Hemşirelik bakım girişimlerinin belirlenmesi	71,5	22,9	5,6
12. Hemşirelik bakım planının uygulanması	70,8	26,4	2,8
13. Hastanın aktivite ve egzersiz yönetimini sağlama (ayağa kaldırma, aktif pasif egzersiz uygulama vb.)	66,7	29,2	4,1
14. Hastanın boşaltım yönetimini sağlama (bağırsak eğitimi, mesane eğitimi, üriner kateter, laksatif, lavman uygulama, stoma bakımı vb.)	59,0	38,9	2,1
15. Gerekşinimi olan hastaya beslenme desteği sağlama (eğiz bakımı, emzirme, enteral, parenteral beslenme vb.)	71,5	26,4	2,1
16. Sıcak ve soğuk uygulama yapma	72,9	25,7	1,4
17. Hastanın öz bakım gerekşinimlerine yönelik uygulama (banyo, ağız, göz, ayak, perine, saç vb. bakımı)	71,5	27,1	1,4
18. Hastanın aldığı çkardığı izlemi	78,5	19,4	2,1
19. Oral ilaç uygulamalarını yapma	84,7	13,2	2,1
20. İntravenöz ilaç uygulamalarını yapma	81,9	16,7	1,4
21. Diğer ilaç uygulamalarını yapma (ental, subkütan, intramusküler vb.)	78,5	20,1	1,4
22. Aş uygulamalarını yapma	54,2	39,6	6,2
23. Hastanın nörolojik izlemi	47,9	43,8	8,3
24. Preoperatif bakım (eğitim, girişim, fiziksel ve psikolojik hazırlık, izlem)	51,4	45,1	3,5
25. Post op hasta kabul ve izlem	66,0	30,6	3,5
26. Solunum sistemine yönelik izlem, bakım ve uygulama (buhar tedavisi, aspirasyon, postüral drenaaj, trakeostomi bakımı vb.)	65,3	31,9	2,8
27. Doluşım sistemine yönelik izlem, bakım ve uygulama (varis çorabı giydirme ve izlem, çok yönetimi, doluşım yetersizliği izlemi vb.)	63,9	31,9	4,2
28. Hastalara gerekşinime göre davranış tedavisi (sosyal terapi, girişkenlik, ortak hedef belirleme, zarar vermeyi önleme vb.) veya bilişsel tedavi (öfke kontrolü, öğrenmeyi kolaylaştırma vb.) uygulama	56,3	38,2	5,5
29. Hastalara gerekşinime göre bilişsel tedavisi uygulama (öfke kontrolü, öğrenmeyi kolaylaştırma vb.)	54,9	38,2	6,9
30. Hasta ve ailesi ile etkili iletişim	68,8	25,0	6,2
31. Hemşirelerle etkili iletişim	77,1	20,1	2,8
32. Diğer sağlık ekibi üyeleri ile iletişim	75,7	21,5	2,8
33. Baş etme mekanizmalarını hastaya öğretme ve geliştirme (stres, kriz, anksiyete vb.)	57,6	36,8	5,6
34. Hasta bireye eğitim verme becerisi (hastalığına özel eğitim)	58,3	38,9	2,8
35. Sağlıklı bireye eğitim verme becerisi (refakatçi, ziyaretçi vb.)	65,3	30,6	4,1
36. Hastanın psikolojik rahatlığını artırma (gevşeme teknikleri, ilgili başka yöne çekme vb.)	59,0	34,0	7,0
37. Acil durumlara yönelik (resüsitasyon, kod, imihar, triyaj vb.)	39,6	38,9	21,5
38. Risk belirleme, tanılama ve risk yönetimi (düşmeyi önleme, basınç yaralarını önleme vb.)	69,4	26,4	4,2
39. Enfeksiyon kontrol önlemlerini uygulama	76,4	21,5	2,1
40. Çalışan güvenliğine uygun yaklaşım	69,4	25,7	4,9
41. Doğum öncesi veya sonrası bakım	50,7	41,7	7,6
42. Yeni doğan izlem ve bakım	38,9	43,8	17,3
43. Mesleki etik, ilke ve değerlere uygun davranabilme	63,2	32,6	4,2
44. Taburculuk planlama ve uygulama	66,7	27,1	6,2
45. Sorumluluk alma ve yerine getirme	75,0	22,2	2,8
46. Kullanılan araç gereç ve matzemeleri kontrol, koruma ve denetim	74,3	22,2	3,5
47. Teorik bilgiyi uygulamaya aktarma becerisi	68,1	29,9	2,0
48. Hastalara gerekli bilgilendirmeyi yapma	68,8	28,5	2,7
49. Hasta mahremiyetini koruma	79,2	18,1	2,7
50. Sözlü ve yazılı hasta teslimi	68,8	27,1	4,1

TABLO 3: Ölçeklerin puan ortalamalarının dağılımı.

Ölçek alt boyutları	X±SS	Minimum-maksimum
Genel öz yeterlilik puan ortalaması	57,90±10,8	21-82
Başlama	31,25±6,21	12-44
Yılmama	13,45±2,95	4-20
Sürdürme çabası-ısrar	9,5±2,19	3-15

SS: Standart sapma.

kendini hazır hissedenenlerin Genel öz yeterlilikleri yüksek bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Hemşirelik programında mesleki uygulamalar, mesleki beceri kazandırmada öğrencinin yaratıcılık becerisini destekleyen bir yöntemdir.²² İntörnlük programı, öğrencilerin öz güven kazanmasını ve iletişim becerilerinin gelişmesini, farklı mesleki becerileri geliştirerek mesleğe hazır olmalarını sağlar.^{6,23} İntörn hemşirelerin mesleki uygulama becerileri ve öz yeterlilik algılarını değerlendirmeyi amaçlayan bu

çalışmayla intörnlük eğitim programının geliştirilmesine katkı sağlanmak hedeflenmiştir.

İntörn öğrencilerin mesleki uygulama beceri listesinde yer alan becerilere ilişkin değerlendirmede; genel olarak birçok klinik alanda uygulanan hastanın kayıt, kabul, anamnez alma, fiziki değerlendirme, hasta izlemi, bakım planı, ilaç uygulamaları, iletişim gibi becerileri öğrencilerin yeterli düzeydedir. Bununla birlikte kendilerini yetersiz gördüğü uygulamaların çoğunlukla alan uygulamalarını içeren acil servis, yenidoğan, kadın doğum, yoğun bakım ünitesi, ameliyathane gibi alana özgü uygulamaları içeren beceri uygulamalarıdır. Ayaz Alkaya ve Terzi, hemşirelik öğrencilerinin intörn programını olumlu değerlendirdiklerini, kapsamlı uygulama alanı ile mesleki beceri geliştirme ve mesleğe hazır olmanın sağlanacağını vurgulamaktadır.⁶ Hemşirelik öğrencileri intörnlük eğitim sisteminin, mesleki becerilerini geliştirmede daha fazla etkili olduğunu vurgulamıştır.⁸ Kapsamlı bir uygulama ortamı içinde hemşirelik öğrencileri, çeşitli mesleki becerilerini geliştirerek

TABLO 4: İntörn öğrencilerin bazı değişkenler ile öz yeterlilik puanlarının karşılaştırılması.

Cinsiyet	X±SS	Genel öz yeterlilik puan ortalaması	
		t/F değeri	p değeri
Kız	57,8-10,7	-0,131*	0,896
Erkek	58,1-11,2		
Yaş		-0,578*	0,836
20-21 yaş	57,7-11,1		
22 yaş ve üzeri	58,1-10,7		
Mesleği isteyerek seçme		4,985**	0,008***
Evet	60,9-10,2		
Hayır	53,8-9,1		
Kısmen	56,3-11,2		
Mesleği sevme		5,246**	0,006***
Evet	60,4-11,3		
Hayır	54,1-9,2		
Kısmen	55,1-10,8		
Mesleğe uygun olduğunu düşünme		2,506**	0,085
Evet	59,6-11,6		
Hayır	55,4-11,3		
Kısmen	55,8-7,3		
Mesleki uygulamaya hazır hissetme		11,352**	0,000***
Evet	60,6-10,5		
Hayır	47,7-8,9		
Kısmen	57,2-9,6		

*t=Bağımsız örneklem t-testi; **F=Varyans analizi, ***p<0,05; SS: Standart sapma.

daha hazır olarak mesleğe başlayabilirler.⁶ İntörn uygulamalarının öğrencilerin yeterliliklerini, becerilerini görme ve değerlendirmede önemli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte çalışmamıza katılan öğrencilerin genelde tüm kliniklerde yapılan uygulama ve becerileri daha sıklıkla yaptıkları için yeterli beceride oldukları ancak alan uygulaması içeren beceriler de ise rotasyon sıklıkları ya da o alanda rotasyona gidememiş olmaları, öğrencinin o alana ilgisi gibi nedenlerden dolayı yetersizlik belirttikleri düşünülmektedir. İntern programlarında uygulama alanının özelliklerinin iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler gözden geçirilmelidir. Öğrencinin beceri eksikliklerinin ve ilgi alanlarının mezuniyet öncesi değerlendirilmesi ve eğitim süreci içinde tamamlanması önerilmektedir.

Mesleki etik, “ilke ve değerlere uygun davranabilme” konusunda kendini yeterli bulan öğrenci sayısı çoğunlukta gibi görünmekle birlikte yeterli olmadığı da görülmektedir. Hemşirelikte etik ilkeler mesleğin uygulama ve davranışlarını yönlendirmek üzere oluşturulmuştur. Verilen hizmetin profesyonel ve etik standartlara uyularak verilmesinde önemlidir. Bakımın etik temelli olmasında hemşirelik eğitim programlarında öğretilmesi ve öneminin vurgulanması gerekmektedir.²⁴ Etik ilkelere uygun olarak davranmak, hemşirelik mesleğinin profesyonelliği için önemlidir.

Çalışmamızda öğrencilerin mesleki uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik öneri ve görüşleri içinde, gece nöbeti eklenmesi, ücret verilmesi, çalışanların olumlu yaklaşım göstermesi, klinik alanlarda düzenleme yapılması yer almaktadır. Beklenti ve önerilerin değerlendirildiği çalışmalarda; çalışmamıza benzer şekilde intörn hemşirelerin ücret almaları, gece ve hafta sonu nöbetlerinin olmasını, farklı bölümlerde rotasyon yapılması, 14 haftalık uygulama süresinin artırılması, uygulama öncesi hemşirelere eğitim verilmesi, maddi karşılık alınması ve gece nöbeti, uygulama süresini ve öğretim elemanı sayısını artırma, öğrenci kontenjanını azaltılması önerilmektedir.^{5,8,25} Öğrencilerin görüş ve önerileri, intörn programlarının geliştirilmesinde dikkate alınmalı ve iyileştirmelerin gerçekleştirilmesi önemlidir.

İntörn hemşirelerin öz yeterlilik algıları orta seviyededir. Öğrencilerin öz güvenlerini artırmak için

teorik öğrenmenin yanında beceri geliştirmeleri için uygun ortamın sağlanması, bu süreçte öğrencilerin beklentilerini dikkate alınması, iletişim ve iş birliğinin sağlanması önemlidir.²⁶ Hemşirelik eğitimi sırasında öğrencilerin öz yeterliliklerinin geliştirilmesi mezuniyet sonrasında mesleki yeterliliklerini, başarılarını, iş motivasyonlarını ve mesleği sevmelerini olumlu etkileyecektir. Öz yeterliliği güçlü olan hemşireler, mesleğine daha fazla katkı sağlayabilir.⁹ Açık-söz ve ark., hemşirelik öğrencilerinin öz yeterlilik algısını çalışmamıza benzer orta düzeyde belirtmiştir.¹² Farklı öz yeterlilik ölçeği ile değerlendirilen çalışmalarda; Eraydın, intörn öğrencilerin öz yeterliliklerini orta düzeyde, Sançar ve ark., son sınıf öğrencilerinin öz yeterliliklerini yüksek, Abdal ve ark. ise öğrencilerin öz yeterliliklerinin orta düzeyde olduğunu saptamıştır.^{9,27,28} Khari ve ark. ise koronavirüs hastalığı-2019 süresince öğrencilerin klinik eğitim kalitesini ve klinik öz yeterlilik performanslarını orta düzeyde değerlendirmişlerdir.²⁹ Özel eğitim ihtiyaçlarına dayalı eğitim müdahalelerinin de mesleki beceri ve öz yeterliliğin artırılmasında önemi vardır. Öğrencinin güçlendirilmesini teşvik eden hemşirelik davranışları, hemşirelik öğrencilerinin klinik öğrenme uygulamalarında öz yeterliliğini artırmada rol oynayabilir. Yapılan çalışmalar, klinik hemşirelerin öğrencilerin öğrenmesinde etkili olduklarını göstermiştir.^{30,31} İntörn öğrencilerinin öz yeterlilik algılarının eğitim süreci içinde yükseltilmesi, mezuniyet sonrası mesleğe adım attıklarında kendilerini güvenli, mesleki olarak donanımlı hissetmelerini sağlayacak ve mesleki başarılarını artıracaktır.

Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik ile farklı ilişkilerin değerlendirildiği çalışmalarda, öz yeterlilik algı düzeyleri arttıkça öğrencilerin kaygı düzeylerinin azaldığı, öğrencilerinin klinik performansları ve öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, öğrencilerin klinik performansta öz yeterlilik algısının yüksek olduğu, intörnlük eğitim programı olan öğrencilerin olmayanlara göre öz güvenlerinin daha yüksek bulunduğu ve intörnlük programının, öğrencilerin klinik karar vermede, öz güven düzeylerini yükseltmede etkili olduğu gösterilmiştir.^{12,17,32,33} Ayrıca intörnlük uygulamasını değerlendiren hemşirelerin büyük çoğunluğu intörn öğrencilerin, güvenlerinin, iletişimlerinin, mesleki bilgi ve becerilerinin,

mesleki gelişimlerinin ve motivasyonlarının arttığını bildirmiştir.²⁵ Sonuç olarak öğrencilerin öz yeterliliklerinin yüksek olması onları mesleki olarak olumlu etkileyebilir. Öğrencilerin öz yeterlilik düzeyinin artırılması mesleki uygulama becerilerini de olumlu etkileyebilir. Eğitim ve öğretim uygulamalarında öğrencilerin öz yeterliklerini olumsuz etkileyen faktörler dikkate alınmalı olumlu yaklaşımlar benimsenmelidir. Eğitim programları ve amaçları öz yeterliklerini destekleyecek şekilde planlanmalıdır.

Çalışmamızda intörn öğrencilerin yaş ve cinsiyet değişkenleri, genel öz yeterlilik algılarını etkilememiştir. Yılmaz Yavuz ve ark.nın Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine göre değerlendirdikleri intörnlük eğitiminde, bilgi, beceri ve yetkinlik puanları ile yaş ve cinsiyet açısından farklılık bulunmazken, Ayaz Alkaya ve Terzi'de Nightingale İntern Programı Değerlendirme Ölçeği (N-İPDÖ) ile yaptığı çalışmada, yaş ve cinsiyetin etkili olmadığını saptamıştır.^{6,34} Hemşirelik öğrencilerinde cinsiyet değişkeni klinik performansa ilişkin öz yeterlik algısını etkilememiştir.³³ Hemşirelik öğrencilerinde yapılan diğer çalışmalarda, cinsiyet değişkeni öz yeterlik algısını etkilemediği gösterilmiştir.^{13,25}

Çalışmamızda mesleğini isteyerek seçen ve seven öğrencilerin mesleki uygulama beceri puanları yüksek bulunmakla birlikte anlamlı bulunmamıştır. Klinik uygulama yeterliliğini öz bildirimine dayalı olarak değerlendiren N-İPDÖ ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçme ve mezuniyet sonra hemşirelik yapma isteğini, mesleki uygulama yeterliliklerini etkilediği vurgulanmıştır.⁶ Mesleğini isteyerek seçen ve mesleğini seven öğrencilerin öz yeterlilikleri daha yüksektir. Öğrencilerin mesleği isteyerek seçmiş olmaları ve kendi mesleklerini yapmayı istemeleri yeterlilik puanlarını artıran parametreler olarak değerlendirilmektedir.³⁴ Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde bilinçli olması önemlidir.

Çalışmamızda öğrencilerin yarıya yakını (%46,5) kendini intörnlük öncesi mesleki uygulamaya daha az hazır ve hiç hazır hissetmediğini ifade etti. Mesleki uygulamaya kendini hazır hisseden öğrencilerin ise mesleki uygulama becerisi ve öz yeter-

lilikleri daha yüksektir. Yapılan bir çalışmada, öğrencilerin klinik uygulamaya kendini hazır hissetmediğinde kaygı düzeylerinin yüksek, öz yeterlilik algısının düşük olduğu, öz yeterlilik algı düzeylerinin arttığında kaygı düzeylerinin azaldığı vurgulanmaktadır.¹² Sistematik inceleme, öğrenme ortamının öğrencilerin öz yeterlik düzeyini etkilediğini ve çevreye ilişkin değişkenlerin belirlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.³⁵ Öğrencilerin mesleki uygulama öncesi bilgilendirilmeleri, deneyim ve destek paylaşımı açısından akranlarının da bu bilgilendirmeye katılması, öğretim elemanlarının mesleki uygulama ile ilgili öğrencilerin ve kendilerinin beklentilerini ifade etmeleri mesleki uygulamalara hazır hissetmelerini sağlayabilir.

SONUÇ

İntörnlük uygulaması yapan öğrencilerin öz yeterlilikleri orta düzeydedir. İntörn hemşirelerin mesleğini sevmesi ve istemesi, kendini uygulama öncesinde hazır hissetmesi öz yeterliliklerini artırmaktadır. Öğrencilerin genel öz yeterlik algıları ve mesleki uygulama becerilerine yönelik yetersizliklerin bilinmesi eğitim stratejilerinin geliştirilmesinde, genel öz yeterlilik algısı ve mesleki beceri düzeylerinin artırılmasında katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda öğrenci, akademisyen ve klinik hemşireden gelen tüm öneri ve görüşler değerlendirilmeli, öğrencilerin mesleği sevmeleri ve klinik uygulamaya hazır olmaları desteklenmelidir. Hemşirelik öğrencilerinin, öz yeterliliklerinin desteklenmesinde müfredat kapsamında öğrencinin aktif katılımını sağlayacak farklı uygulamalar eklenmesi önerilmektedir. Öğrencilerin kendilerini yetersiz gördüğü alana özgü uygulamaları içeren beceri uygulamaları önemsenmeli bu bölümlerde mesleki uygulama yapabilmeleri için rotasyon planlamalarının yapılması, daha uzun süreli mesleki uygulama yapılmasının sağlanması, gündüz ya da gece nöbeti planlamaları ile fırsat sağlanması en azından acil servis, yoğun bakım ünitesi gibi birimlerde mutlaka mesleki uygulama yapma olanağının oluşturulması önerilmektedir.

Öğrencilerin intörnlük uygulamasına başlamadan önce kendilerini hazır hissetmelerini sağlamak için eğitimin planlı sürdürülmesi, öğrencilerin bilgilendirilmesi, beklentilerin karşılıklı ifadesi, beklenti-

lere ulaşma hedeflerinin belirlenmesi ve ölçülmesi önerilmektedir.

Teşekkür

Verilerin toplanmasında gönüllü katılım sağlayan tüm intörn hemşire öğrencilerine teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma

ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Bu çalışma hazırlanırken tüm yazarlar eşit katkı sağlamıştır.

KAYNAKLAR

- Karaöz S. Hemşirelik eğitiminde klinik değerlendirmeye genel bakış: güçlükler ve öneriler [General overview of clinical evaluation in nursing education: challenges and recommendations]. DEUHYO ED. 2013;6(3):149-58. [\[Link\]](#)
- Henderson A, Harrison P, Rowe J, Edwards S, Barnes M, Henderson S, et al. Students take the lead for learning in practice: A process for building self-efficacy into undergraduate nursing education. Nurse Educ Pract. 2018;31:14-9. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
- Sabancıoğulları S, Doğan S, Kelleci M, Avcı D. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin internlik programına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi [The determination of final year nursing students' perceptions on internship program]. DEUHYO ED. 2012;5(1):16-22. [\[Link\]](#)
- Yılmaz Karabulutlu E, Bahçecioglu Turan G, Gündüz Oruç F. The effect of internships on students' satisfaction with their nursing education. Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences. 2020;23(1):60-6. [\[Crossref\]](#)
- Ateş N, Güçlüel Y, Pirecioğlu M, Güngörmüş E, Yıldırım A. İntörn klinik uygulama programına yönelik intörn hemşire, rehber hemşire ve klinik sorumlu hemşiresinin görüş ve önerileri [Opinions and recommendations of intern nurse, mentor nurse and clinical responsible nurse about intern clinical practice program]. HEMAR-G. 2017;19(3):1-11. [\[Link\]](#)
- Ayaz Alkaya S, Terzi H. İntern programı kapsamında hemşirelik öğrencilerinin mesleki uygulama yeterliliği [Evaluation of professional practice competence of nursing students in the context of internships]. Kocaeli Med J. 2021;10(Ek Sayı 2):44-9. [\[Crossref\]](#)
- Kaplan A, Alan H. Hemşirelikte intörlük eğitiminin değerlendirilmesi [Evaluation of internship training in nursing: a systematic review]. SHYD. 2021;8(2):273-83. [\[Link\]](#)
- Dönmez S, Weller BK. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin aldıkları eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi [Examining the views of senior students in nursing school in relation (or that are related) to the two different education systems they have received]. Acibadem Univ Sağlık Bilim Derg. 2019;10(1):42-8. [\[Crossref\]](#)
- Eraydın Ş. İntörn Programının Hemşirelik öğrencilerinin özyeterlilik ve mesleki hazıroluluk düzeyine etkisi [The effect of intern program on nursing students' self-efficacy and professional readiness level]. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2021;4(2):145-57. [\[Crossref\]](#)
- Bandura A. Social cognitive theory in cultural context. Applied Psychology. 2002;51:269-90. [\[Crossref\]](#)
- Zulkosky K. Self-Efficacy: A Concept Analysis. Nurs. Forum. 2009;44(2):93-102. [\[Crossref\]](#)
- Açıksöz S, Uzun Ş, Arslan F. Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlilik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve stres durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi [Assessment of relationship between nursing students' self-efficacy and levels of their anxiety and stress about clinical practice]. Gülhane Tıp Derg. 2016;58(2):129-35. [\[Link\]](#)
- Türe A, Akkoç İ. Hemşirelerde öz yeterliliğin girişimci davranışa etkisi ve demografik özellikler açısından incelenmesi [The effect of self-efficacy of nurses on entrepreneurial behavior and investigation in terms of demographic characteristics]. Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi. 2019;6(11):86-107. [\[Link\]](#)
- Tosun N, Oflaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız D, et al. Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi [Evaluation of the expectations of nursing school students from the intern education program and their achievements and suggestions at the end of the program]. Gülhane Tıp Derg. 2008;50(3):164-71. [\[Link\]](#)
- Şentürk Erenel A, Dal Ü, Kutlutürkan S, Vural G. Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin ve hemşirelerin intörlük uygulamasına ilişkin görüşleri [The views of the fourth year students and nurses about internship practices]. Hacet. Üniv. Hemşire. Fak. Derg. 2008;15(2):16-25. [\[Link\]](#)
- Khajehpoor M, Arab M, Raeesy M, Najafi K, Mahani MAZ, Ghazanfarabadi M, et al. Evaluation of the effect of clinical education based on nursing process on self-efficacy of nursing students. J Biochem Tech. 2018;Special Issue(2):93-7. [\[Link\]](#)
- Haghani F, Asgari F, Zare S, Mahjoob-Moadab H. Correlation between self-efficacy and clinical performance of the internship nursing students. RME. 2013;5(1):22-30. [\[Crossref\]](#)
- Cengiz Z, Gürdap Z, Karaca E, Acun M. Hemşirelik öğrencilerinin öz yeterlilikleri ile mesleki güdülenmeleri arasındaki ilişki [The relationship between nursing students' self-efficiency and vocational motivation]. SHYD. 2021;8(1):12-20. [\[Link\]](#)
- Resmî Gazete (19.4.2011, Sayı: 27910) sayılı Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik; 2011. Erişim tarihi: 31 Ekim 2023. Erişim linki: [\[Link\]](#)
- Sherer M, Maddux JE, Mercandante B, Prentice-Dunn S, Jacobs B, Rogers RW. The Self-Efficacy Scale: Construction and validation. Psychol. Rep. 1982;51(2):663-71. [\[Crossref\]](#)

21. Yıldırım F, İlhan İÖ. Genel Özyeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması [The Validity and Reliability of the General Self-Efficacy Scale-Turkish form]. *Turk Psikiyatri Derg.* 2010;21(4):301-8. [Link]
22. Ma X, Yang Y, Wang X, Zang Y. An integrative review: Developing and measuring creativity in nursing. *Nurse Educ Today.* 2018;62:1-8. [Crossref] [PubMed]
23. Tural Büyük E, Rızalar S, Çetin A, Sezgin S. Hemşirelerin intörn eğitim uygulaması hakkındaki görüş ve önerileri [Opinions and suggestions of nurses about internship]. *Balıkesir Sağlık Bil Derg.* 2014;3(3):135-40. [Crossref]
24. Karadağlı F. Profesyonel hemşirelikte etik [Ethics in professional nursing]. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi.* 2016;6(3):197-200. [Link]
25. Gökalp K, Durmaz H, Orak OS. Hemşirelerin gözüyle intörn hemşire [Intern nurses in nurses opinions]. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2018;7(3):80-5. [Link]
26. Çınar Fİ, Özen N, Yüksel Ç, Karadağ FS, Taştan Ö, Karali Ö, et al. Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin öğrencilikten hemşirelik rolüne geçiş ile ilgili algıları ile özgüvenleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi [Assessment of relationship between senior nursing students' perception of role transition from student to nurse and self-confidence]. *SBÜ Hemşirelik Dergisi.* 2019;1(1):17-26. [Link]
27. Sançar B, Çelik A, Işık MT. Hemşirelikte teorik eğitim ve mesleki uygulama arasındaki etkileşimin, öğrencilerin öz yeterlik düzeyi ile ilişkisi [The relationship of the interaction between theoretical education and professional practice in nursing with the self-efficiency level of students]. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2021;6(2):401-18. [Crossref]
28. Abdal M, Masoudi Alavi N, Adib-Hajbaghery M. Clinical self-efficacy in senior nursing students: a mixed- methods study. *Nurs Midwifery Stud.* 2015;4(3):e29143. [Crossref] [PubMed] [PMC]
29. Khari S, Pazokian M, Abadi ASA, Zarmehrpariroy M, Moghadam AN. Evaluation of the quality of clinical education and the clinical self-efficacy of nursing students during the COVID-19 pandemic. *The Open Nurs. J.* 2023;17:1-9. [Crossref]
30. Gül Ş, Arslan S, Erkuş Küçükkeleş G. Clinical nurses' opinions on education of nursing students: qualitative study. *Arch Sağlık Bilimleri Arş.* 2022;9(1):9-14. [Link]
31. Perry C, Henderson A, Grealish L. The behaviours of nurses that increase student accountability for learning in clinical practice: An integrative review. *Nurse Educ Today.* 2018;65(4):177-86. [Crossref] [PubMed]
32. Pozam M, Zaybak A. Hemşirelik öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz-yeterliliklerinin incelenmesi [Examination of nursing students' self efficacy regarding their clinical performance]. *DEUHFED.* 2022;15(1):22-9. [Crossref]
33. Günerigök F, Yılmaz Kurt F, Küçükkoğlu S. Hemşirelik öğrencilerinin klinik karar verme sürecinde özgüven ve anksiyete düzeylerinin belirlenmesi: iki farklı program örneği [Determination of nursing student's self-confidence and anxiety levels in the process of clinical decision making: example of two different programs]. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2020;23:77-94. [Crossref]
34. Yılmaz Yavuz A, Pehlivan A, Aşık Özdemir V. İntörn hemşirelerin mesleki ve akademik yeterliliklerinin Türkiye yükseköğretim yeterlilikleri çerçevesine göre öz değerlendirilmesi [Self-evaluation of intern nurses' vocational and academic competencies according to national qualifications framework for higher education in Turkey]. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2022;7(2):523-36. [Crossref]
35. İncesu O. Self-efficacy in nursing students: traditional review. *Journal of Nursing.* 2024;4:47-52. [Link]